

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
ТА ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

МАТЕРІАЛИ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦІЇ
***“Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики
викладання мови і літератури”***

6-10 лютого 2019 р.

ЗМІСТ

1. **Андрушенко Олена Юріївна, Тищенко Романія Василівна.** Інформаційно-структурні особливості англійських та французьких локативів у писемних пам'ятках XIX ст.
2. **Апалат Ганна Павлівна, Максимова Ольга Павлівна.** Розмовна граматики у навчанні англійської мови як іноземної.
3. **Бешлей Ольга Василівна.** Лексична репрезентація концепту МОЛОДІСТЬ (на матеріалі англомовного художнього прозового дискурсу).
4. **Білик Ольга Ігорівна, Брич Роксолана Василівна.** Концепт FASHION у сучасних лінгвістичних дослідженнях.
5. **Білянська Ірина Петрівна.** Емоційність та емотивність художнього оповідного дискурсу.
6. **Гайдай Ірина Олегівна.** Інтегрування іноземної мови у викладання шкільних дисциплін (CLIL): переваги, проблеми та перспективи.
7. **Гирич Олег Володимирович.** Principal Problems of Natural Language Processing Systems.
8. **Євченко Віра Володимирівна.** Development of the Quantitative Contrast in Old Germanic Languages.
9. **Жуковська Вікторія Вікторівна.** Структура і теоретико-методологічні засади організації англо-українського словника наукового мовлення.
10. **Козій Ольга Борисівна.** Моральна та духовна еволюція персонажа крізь аспект світостворення у фантастичній епопеї Р. Желязни «Хроніки Амбера».
11. **Колядич Юлія Володимирівна.** Лінгвальна природа евфемізмів та особливості їх функціонування в англомовному дискурсі.
12. **Котнюк Людмила Григорівна.** Адекватність перекладу прислів'їв.
13. **Кузнєцова Анастасія Миколаївна.** Українськомовна складова сучасного уроку англійської мови.
14. **Кузьменко Олена Юріївна.** Адресат інтерв'ю популярних журналів.
15. **Лелека Тетяна Олександрівна.** American-English Borrowings in Ukrainian as the Manifestation of Language Globalization.
16. **Лисенко Людмила Олександрівна.** Basic Approaches of Interactive Education.

А.М. Кузнєцова
*Миколаївський обласний інститут
 післядипломної педагогічної освіти*

УКРАЇНСЬКОМОВНА СКЛАДОВА СУЧАСНОГО УРОКУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Спілкування державною й іноземними мовами є ключовими компетентностями Нової української школи. Відповідно до навчальних програм з іноземних мов «випускник основної школи – це патріот України, який знає її історію; носій української культури, який поважає культуру інших народів; компетентний мовець, що вільно спілкується державною мовою; володіє також рідною...й однією чи кількома іноземними мовами» [2: 4].

Тому на сучасному уроці англійської мови повинно звучати *якісне українське мовлення*, таке, що відповідає загальним ознакам культури мовлення і є правильним, різноманітним, виразним, ясным, чистим, стислим, доцільним. Правильність мовлення забезпечено його відповідністю мовним нормам: орфоепічним, акцентологічним, орфографічним, лексичним, граматичним, пунктуаційним, стилістичним.

В *орфоепічній* діяльності важливо виразити ознаки власне українського мовлення:

- завжди чітку вимову [a], [i], [y] та всіх наголошених голосних; наближення [e^u], [u^e], [o^y] у слабкій (ненаголошеній) позиції: [жигти] – [жи^eтг:ат], [сегла] – [се^uлог], [рогзум] – [ро^yзугмник].
- збереження дзвінкості приголосних у кінці складу: [катзка], [сад], [морогз], але повне оглушення у словах нігті [нгі'хт'і], кігті [к'іхт'і], легко [легхко], вогко [вогхко], дьогтю [д'огхт'у];
- тверду вимову губних і приголосного [p] у кінці складу: [гоглуб], [стен], [кров], [с'ім], [г'іркигй]; шиплячих [ж], [ч], [ш], але м'яку перед [i]: [чоло] – [ч'ігл'ний], [н'іж] – [нож'іг], [грогшей] – [грозш'і].
- спрощення у групах приголосних: [см'ійетц':а], [см'ійетс':а], [при^eйіж:атти], [ш'іс:отт].

Звертаємо окрему увагу на розрізнення звуків [ɛ] і [ɪ]. Український правопис (§15) подає перелік слів із літерою г: загальноновживаних (аґрус, гава, ганок, гатунок, гвалт, гвалтувати, гегати, гедзь, гелґотати, герґотати, герґотіти, гигнути, гирлига, глей, гніт (у лампі), гогель-могель, грасувати, грати (іменник), гратчастий, гречний, ґрунт, гудзик, гуля, дзига) і діалектних (газда, гандж, ґринджоли, джигун, дзиглик) та прізвищ *Галаган* і *Гудзь* за традицією [4].

Важливо диференціювати вимову приголосних [ɛ] і [ɪ] для розрізнення лексичного значення слів у таких омонімічних парах:

Гніт – «тиск, тягар, утиск, пригноблення» [1: 248] і *гніт* – «стрічка або шнур, що використовується для горіння у деяких освітлювальних та нагрівальних приладах, для змащування чого-небудь» [1: 270].

Грати – дієслово і *грати* – «переплетення металевих (зрідка дерев'яних) прутів, штаб, що використовується для загорожі» [1: 270].

Гулі – «веселе проведення часу; пара голубів; кликання голубів» [1: 265] і *гулі* – «заокруглені опуклості, нарости на тілі людини або тварини від запалення, удару» [1: 270].

Глей – «пластична глина (здебільшого гончарна) сизого, червоного та бн.. кольорів» [1: 244] і *глей* – «загуслий сік, що виступає на стовбурі деяких фруктових дерев» [1: 270].

Гречаний – «виготовлений із гречки» [1: 260] і *гречний* – «шанобливо ввічливий у поводженні з людьми, чемний» [1: 270].

Не менш важливими нормами сучасної української мови є **акцентологічні**. Правильне наголошування слів викликає значні складнощі не тільки в дітей, але й у дорослих. Це зумовлено історико-культурними умовами розвитку і функціонування нашої мови в різних регіонах країни, характером наголосу (вільний, рухомий), відсутністю єдиної загальнопедагогічної грамотності у школі.

Пропонуємо **словник нормативно наголошуваних слів**, уживаних на уроці англійської мови:

Іменники: Аркушик, видАння (місце і час), виданнЯ (обряд), вимОва, вимОга, вИпадок, вІрші, довІдник, завдАння, зАкладка (у книзі), кіломЕтр, крапкИ, дві крАпки, мерЕжа, облАднання (сукупність приладів), облaднАння (процес), ознАка, перЕпад, пОзначка, понЯття, Україна, український, уподОбання, читАння.

Іменники іншомовного походження: айВА, бАрмен, грЕйпфрут, жалюзІ, йогУрт, каталОг, лАсо (аркан), мАркетинг, піцЕрія, псевдонІм, фЕйсбук, фОльга, фОрзац.

Прикметники: багаторазОвий, живописний, зрУчний, корисний, кОсий, котрИй, новИй, підлітковий, страшнИй, текстовИй, тонкИй, яснИй.

Числівники: вісімдесЯт, одинАдцять, чотирнАдцять, сімдесЯт.

Дієслова: брестИ, везтИ, вестИ, местИ, розповістИ.

Прислівники: горІлиць, долІлиць, натіцЕсерце,обІруч, хвАцько.

Слова з подвійним наголосом (без зміни лексичного значення слова): апОстрОф, бАйдУже, веснЯнИй, зАвждИ, рАкУрс, пОмИлка, стАрІти, тАкОж, УсмІшка [3].

Важлива складова уроку англійської мови – якісний переклад українською, що ґрунтується на **лексичних і граматичних нормах** сучасної української літературної мови.

Під час перекладу потрібно пам'ятати, що український варіант має бути якісним: об'єктивним, точним, правдивим, грамотним, милозвучним. Тому потрібно уникати кальок, суржику, тавтології, плеоназму, порушення лексичної сполучуваності, недоречного вживання паронімів, неточного вживання фразеологізмів як *типових лексичних помилок*, представлених у таблиці 1.

Таблиця 1

Англійською	Українською	
	Неправильно	Правильно
Enjoy your meal! (Bon appetit!)	Приємного апетиту!	Смачного!
To do work	Робити роботу	Виконувати роботу
My own choice	Мій власний вибір	Мій вибір; власний вибір
Effective method	Ефектний метод	Ефективний метод
Effective appearance	Ефективна поява	Ефектна поява

Однією зі «слабких» граматичних категорій є *рід незмінюваних іменників*. Так, перекладаючи з іноземної мови, важливо правильно визначити родові закінчення слова в українській мові:

- іменники-істоти – відповідно до статі (little Suzy – маленька Сьюзі, little Jeremy – маленький Джеремі, little puppy – маленьке цуценя);

- чоловічий рід – назви тварин (interesting pony – цікавий поні, bright flamingo – яскравий фламінго), вітрів (terrible tornado – жахливий торнадо), страв (hot BBQ – гарячий барбекю);
- жіночий рід – назви риб (dangerous fugue – небезпечна фугу), мов (ancient Hindi – давня гінді), страв і продуктів (delicious salami – смачна салямі, fresh kohlrabi – свіжа кольрабі);
- середній рід – назви рослин і плодів (ripe avocado – стигле авокадо, favorite mango – улюблене манго), страв (vegetable rago – овочеve ragu, cheese canapys – сирне канапе), убрань (new kimono – нове кімоно, yellow sari – жовте сарі).

Родову приналежність окремих незмінюваних іменників визначаємо в контексті речення. Наприклад: Emily has a wonderful soprano – Емілі має чудове сопрано (голос); Emily is a wonderful soprano – Емілі є чудовою сопрано (співачкою).

Інша «слабка» граматична категорія – *активні дієприкметники*. Помилково їх калькують, забуваючи, що не від кожного дієслова в українській мові можна утворити дієприкметники на -уч- (-юч-), -ач- (-яч-). Так, нормативними варіантами перекладу англomовних словосполучень будуть такі:

Working parents – працюючі батьки;
 shining eyes – сяючі очі;
 loving granny – любляча (люб'яча) бабуся;
 burning sun – палюче сонце;
 healing power – цілюща сила.

Натомість сполуки *reading pupil*, *walking man*, *dreaming teacher*, *sitting place*, *leading class* не можна перекласти буквально. Доречно застосувати прикладку або описовий зворот, як наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Англійською	Українською	
	Неправильно	Правильно
Reading pupil	Читаючий учень	Учень-читач; Учень, що читає
Walking man	Ідущий чоловік	Чоловік-пішохід; Чоловік, що йде
Dreaming teacher	Мріючий учитель	Учитель-мрійник; Учитель, що мріє
Sitting place	Сидяче місце	Місце для сидіння

Leading class	Лідуючий клас	Клас-лідер; Клас, що лідирує
Cleaning agent	Чистячий засіб	Засіб для чищення; Очисний засіб

Отже, сучасний урок англійської мови повинен забезпечувати якісне функціонування української мови як державної, адже в такий спосіб ми популяризуємо нашу країну у світі, реалізуємо готовність до міжкультурного діалогу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови. З дод. і допов. / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. К.: Ірпінськ, ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
2. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 5-9 класи. К.: 2017. 117 с.
3. Орфоепічний словник / укл. М. І. Погрібний. К.: Рад. школа, 1984. 630 с.
4. Український правопис. *НАН України, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні; Ін-т української мови*. К.: Наук. думка, 2015. 288 с.